

Кедик І.,ст.
Науковий керівник: Данилюк Т.І., к.е.н., доцент
кафедри економіки, безпеки та інноваційної
діяльності підприємства
Східноєвропейський національний університет
ім. Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ПОНЯТТЯ КОРПОРАТИВНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Формування ринкової економіки в Україні супроводжується трансформацією форм та методів державного регулювання, децентралізацією та диверсифікацією виробництва, зміною умов господарювання та зростанням конкурентної боротьби між підприємствами, посиленням на діяльність суб'єктів господарювання впливу зовнішнього середовища, основною рисою якого є невизначеність. Ці процеси спричинюють втрату ринків збуту вітчизняними підприємствами, погіршення фінансового стану, відтік професійних кадрів та науково-технічних розробок, іноді – банкрутства підприємств.

За умов адміністративно-командної економіки стабільність функціонування підприємств забезпечувалась вертикально побудованими методами управління, які є неприйнятними в умовах ринкової економіки. Сучасний діловий світ наповнений складними протиріччями та конфліктними ситуаціями. Щоденно в Україні тисячі підприємств зіштовхуються з проблемами повернення коштів, особистої безпеки керівників та членів їх сімей, втрати вантажів, витоку конфіденційної інформації. Це обумовлює актуальність вивчення та забезпечення безпеки функціонування суб'єктів господарювання.

Зміна умов господарювання зумовила виникнення в діяльності підприємств зовсім нових проблем, які вимагають теоретичного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій щодо їх вирішення. Це зумовлює необхідність якісно нового підходу до розв'язання проблем економічної безпеки господарської діяльності підприємств усіх форм власності та типів господарювання.

Теперішнє кризове становище значної частини вітчизняних підприємств, половина з яких декларують збитковість діяльності, в значній мірі зумовлене не лише соціально-економічним становищем у країні та нерозвиненістю ринкових відносин, але і недостатнім рівнем розробки науково-методологічних основ забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання, несформованістю понятійного апарату.

Перші наукові публікації у світі, що стосуються економічної безпеки, датуються серединою ХХ століття. Однак найбільший інтерес до цієї проблематики виник наприкінці 80х-90х років. Саме у цей період з'являються перші роботи, у яких здійснюються спроби систематизувати розрізнені знання в цій сфері і додати їм вид єдиної теорії [12, с.26]. В результаті сформувалася самостійна наука, яка вивчає проблеми забезпечення економічної безпеки підприємства – екосесент (від англ. economic security of enterprise). Тобто наука про забезпечення економічної безпеки

підприємства дуже молода, для порівняння математика чи механіка існують понад 3000 років, а екосесент – близько десяти. Цим в значній мірі і пояснюється суперечливість окремих положень, недостатньо сформований понятійний апарат, відсутність загальноприйнятої методології оцінки рівня економічної безпеки.

В Україні перші наукові розробки присвячені проблемам забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання почали з'являтися з середини 90-х років ХХ століття. Серед них можна відзначити роботи В. Є. Духова [3]; Є. П. Рябченко і Є. В. Ковальова [10]; Г. А. Андрощука і П. П. Крайнева [1]; А. С. Сосніна і П. Я. Пригунова [11]; Е. І. Нізенко [7]; О. М. Бандурки, В. Є. Духова, К. Я. Петрова, І. М. Червякова [2]; а також роботу Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьова, О. М. Ляшенко [5], де вперше з позиції системного підходу зроблена спроба визначення сутності, оцінки та побудови механізму забезпечення економічної безпеки підприємства, та ряд інших робіт.

Серед зарубіжних авторів, які досліджують проблеми економічної безпеки суб'єктів господарювання, слід виділити А. Іванова, В. Шликова [4]; А. Крисіна [6]; Є. А. Олейнікова [8]; Н. Н. Потрубача і Р. К. Максотова [9]; В. І. Ярочкіна [12] та ряд інших.

Проте незважаючи на значний доробок вітчизняних та зарубіжних фахівців, теоретична база для формування концептуальних основ економічної безпеки підприємства має на сьогодні все ще недостатній ступінь розробленості. Існують різні точки зору на визначення як самої “економічної безпеки підприємства”, так і суміжних з нею понять та категорій, що зумовлює необхідність подальшого вдосконалення понятійного апарату економічної безпеки суб'єктів господарювання. Окрім того, потребує подальшого вдосконалення методологія оцінки рівня економічної безпеки підприємства та механізм забезпечення безпечного функціонування суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел:

1. Андрощук Г.А., Крайнев П.П. Экономическая безопасность предприятия: защита коммерческой тайны. – Монография. – К.: Издательство Дом “Ин Юре”, 2000. – 400с.
2. Бандурка О.М., Духов В.Є., Петрова К.Я., Червяков І.М. Основи економічної безпеки: Підручник. – Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2006. – 236с.
3. Духов В.Е. Экономическая разведка и безопасность бизнеса. – Киев: ИМСО МО Украины, НВФ “Студцентр”, 1997. – 176с.
4. Иванов А., Шлыков В. Экономическая безопасность предприятия. – М., 1995. – 265с.
5. Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізми забезпечення: Монографія. – К.: Лібра, 2006. – 280с.
6. Крысин А. Безопасность предпринимательской деятельности. – М., 1996. – 256с.
7. Низенко Э.И. Обеспечение безопасности предпринимательской деятельности: Учеб. пособие. – К.: МАУП, 2006. – 124с. - Библиогр.: С.118-121.

8. Основы экономической безопасности (Государство, регион, предприятие, личность) / Под редакцией Е.А.Олейникова. – М.: ЗАО "Бизнес-школа "Интел-Синтез", 1997. – 288 с.

9. Потрубач Н.Н., Максutow Р.К. Основы экономической безопасности. – М.: Современный гуманитарный университет, 2001. – 100с.

10. Рябченко Е.П., Ковальов Е.В. Маркетинговая концепция экономической безопасности предприятия: Учебное пособие. – Харьков, 1998. – 144с.

11. Соснин А.С., Прыгунов П.Я. Менеджмент безопасности предпринимательства: Учеб. пособие. – К.: Изд-во Европ. ун-та, 2002. – 357с.

12. Ярочкин В.И. Система безопасности фирмы.- 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Ось-89, 2006. – 352с.

Корольчук І., студентка

Науковий керівник: Сафарова А. Т., к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

СУТНІСТЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Екологічна безпека поряд з різними (політичною, економічною, інформаційною, воєнною та іншими) видами безпеки розглядається як один із найважливіших складових елементів національної безпеки країни. Діяльність держави у цьому напрямку має бути ефективною, чутливою до змін у навколишньому середовищі, для того, щоб забезпечити належний захист своїх громадян від надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру та надавати допомогу у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

Теоретико-методичні засади забезпечення екологічної безпеки були досліджені у наукових працях Г. О. Білявський, А. Г. Гренберг, А. Б. Качинського, О. Я. Лазор, Н. С. Макарова, Ю. М. Саталкін, В. Ф. Семенова, О. М. Хіміч, А. Ш. Ходжаєв, В. Я. Шевчука, Ю. С. Шемшученко та ін. Проте, не зважаючи на велику кількість наукових праць з дослідження питань екологічної безпеки, наукове обґрунтування сутності цього поняття залишається недостатнім.

Термін «екологічна безпека» виявляє досить суттєві розбіжності в самій суті визначення, тобто в тому, що є безпекою. Найпростіше безпеку можна трактувати як відсутність небезпеки (це тлумачення є не зовсім коректним, проте воно застосовується в галузевих дослідженнях як визначення окремих видів небезпеки, що притаманна цьому напрямку).

Наукові напрацювання також не дійшли до єдиної думки щодо тлумачення поняття «екологічна безпека». Погляди різних науковців щодо визначення поняття «екологічна безпека» наведено в таблиці 1.